

PUOLUSTUSVALIOKUNNAN LAUSUNTO 5/2009 vp

Hallituksen toimenpidekertomus vuodelta 2008

Perustuslakivaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 1 päivänä huhtikuuta 2009 lähettänyt hallituksen toimenpidekertomuksen vuodelta 2008 (K 1/2009 vp) valmistelevasti käsiteltä-

väksi perustuslakivaliokuntaan ja ulkoasiainvaliokuntaan ja samalla määrännyt, että pysyvien erikoisvaliokuntien on annettava asiasta lausunto perustuslakivaliokunnalle.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Puolustusvaliokunta keskittyy tässä lausunnossaan käsittelemään vuoden 2008 toimenpidekertomuksen osalta kansallisen puolustuksen ylläpitoon ja kehittämiseen liittyviä kysymyksiä, sotilaallista kriisinhallintaa sekä puolustusvoimia koskevaa lainsäädäntöä.

Kertausharjoitusten osalta valiokunta ilmaisee tyytyväisyytensä siitä, että vuosien 2006 ja 2007 kestävämmän alhaisen tason jälkeen vuonna 2008 kertausharjoitusten määrä saatiin taas normalisoitua. Varusmiespalvelukseen astui toimenpidekertomuksen mukaan 27 600 henkeä, joista palveluksen keskeytti 18,9 prosenttia. Keskeyttämisprosenttia tulee valiokunnan näkemyksen mukaan saada oleellisesti laskettua nykyisestä. Valiokunta toteaa, että keskeyttämisten vähentämiseksi puolustushallinto on jo käynnistänyt toimenpiteet, joihin kuuluvat muun muassa perusteellisemmat kutsuntatarkastukset. Valiokunta korostaa, että asevelvollisten motivaatio palveluksen suorittamiseen on korkeaa luokkaa, sillä 61 prosenttia varusmiehistä piti samaansa koulutusta tärkeänä.

Puolustusvoimien rakennemuutos jatkui vuonna 2008 vuoden 2004 turvallisuus- ja puolustuspoliittisen selonteon linjausten mukaisesti. Muutokset kohdistuivat laajimmin maavoimiin. Maavoimien esikunta perustettiin Mikkeeliin ja maanpuolustusalueet sekä vanhat 12 sotilaslääniä esikuntineen lakkautettiin. Vuonna 2008 käynnistettiin myös merkittävä uusi kumppanuusohjelma maavoimien kaluston kunnossapidon siirtyessä Millog-osakeyhtiölle. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan kumppanuuden ensisijainen tavoite on vähentää puolustushallinnon henkilöstömäärää valtion tuottavuusohjelman tavoitteiden mukaisesti. Saadun selvityksen mukaan kustannussäästöjä järjestelystä ei juuri ole odotettavissa.

Sotilaallisen kriisinhallinnan osalta vuonna 2008 uusi päänavaus oli osallistuminen EU-joh-toiseen Tšadin operaatioon. Operaatio siirtyi maaliskuun puolivälissä 2009 YK:lle, ja suomalaisjoukot jatkavat toimintaansa alueella tietyistä huollollisista ongelmista huolimatta. Suomi osallistui vuoden 2008 alkupuoliskolla myös Ruotsin johtamaan pohjoismaiseen taisteluosastoon noin 220 sotilaan panoksella. Valiokunta

toteaa, että pohjoismaista taisteluosastoa voidaan monella tapaa pitää esimerkkinä siitä, kuinka monikansallinen taisteluosasto pitäisi varustaa ja kouluttaa. Taisteluosastoa ei päivystysvuoron aikana käytetty, mutta sen toimintaan osallistuneita reserviläisiä pystyttiin käyttämään Tšadin operaatiossa, mikä antoi hyvin koulutetuille reserviläisille mahdollisuuden osallistua haasteelliseen kriisinhallintaoperaatioon.

Eduskunnan lausumat

Säilytettävät lausumat

Puolustusvaliokunta katsoo, että alla olevat valiokunnan aloitteesta hyväksytyt eduskunnan lausumat ovat edelleen tarpeellisia ja ne tulee säilyttää hallituksen kertomuksessa:

— Puolustusvoimien toiminta työnantajana (HE 199/2005 vp)

— Asevelvollisten taloudelliset etuudet (HE 37/2007 vp)

Poistettavaksi esitettävät lausumat

Seuraavista vuoden 2004 turvallisuus- ja puolustuspoliittisen selonteon toimeenpanoon (VNS 6/2004 vp — EK 35/2004 vp) liittyvistä lausumista, jotka koskevat vuoden 2009 turvallisuus- ja puolustuspoliittista selontekoa, voidaan valiokunnan arvion mukaan luopua. Lausuma 3 koskee hyvän henkilöstöpolitiikan noudattamista puolustusvoimissa ja eduskunnan infor-

moimista puolustusvoimien rakennemuutoksen henkilöstövaikutuksista. Valiokunta huomauttaa, että nyt poistettavaksi esitettävää lausumaa vastaava velvoite on annettu puolustusvoimille turvallisuus- ja puolustuspoliittisen selonteon 2009 käsittelyn yhteydessä.

Toinen vuoden 2004 selonteon yhteydessä annettu lausuma koski suomalaisen puolustustarviketeollisuuden asemaa. Lausumassa 5 eduskunta edellytti, että valtioneuvosto ryhtyy toimiin erityisen suomalaisen puolustusteollisuuden tulevaisuutta turvaavan strategian linjaamiseksi ja että valtioneuvosto sisällyttää seuraavaan turvallisuus- ja puolustuspoliittiseen selontekoon erillisen osion asiasta. Valiokunta toteaa, että valtioneuvosto ei ole toiminut lausuman edellyttämällä tavalla. Tätä on pidettävä merkittävänä puutteena.

Edellä olevien kahden lausuman lisäksi valiokunta toteaa, että vapaaehtoista maanpuolustusta koskevan lain täytäntöönpanoa koskevasta lausumasta (HE 172/2006 vp — EV 299/2009 vp) voidaan luopua. Puolustusministeriö antaa lain täytäntöönpanosta ja sen toimivuudesta selvityksen eduskunnalle syysistuntokaudella 2009.

Lausunto

Lausuntonaan puolustusvaliokunta esittää,

että perustuslakivaliokunta ottaa edellä olevan huomioon.

Helsingissä 2 päivänä kesäkuuta 2009

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Juha Korkeaoja /kesk	Juha Mieto /kesk
jäs.	Thomas Blomqvist /r	Lauri Oinonen /kesk
	Juha Hakola /kok	Reijo Paajanen /kok
	Hanna-Leena Hemming /kok	Sari Palm /kd
	Saara Karhu /sd	Eero Reijonen /kesk
	Inkeri Kerola /kesk	vjäs. Eero Akaan-Penttilä /kok.
	Reijo Laitinen /sd	

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Heikki Savola.